

MARZEC 2025

DZIEDZICZENIE Z DOBRODZIEJSTWEM INWENTARZA

FUNDACJA TAURUS

CZEGO DOWIESZ SIĘ Z INFORMATORA:

- co oznacza pojęcie “dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza”
- jakie są korzyści i ryzyko związane z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza
- jaka jest procedura związana z nabyciem spadku
- co to jest spis inwentarza i wykaz inwentarza

ZASADY PRZYJĘCIA SPADKU Z DOBRODZIEJSTWEM INWENTARZA W POLSKIM PRAWIE SPADKOWYM

Wstęp

Kodeks cywilny, w szczególności artykuły 1012–1034, reguluje dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza. Nowelizacja kodeksu z dnia 18 października 2015 r. znacząco wpłynęła na ochronę interesów spadkobierców.

Przed zmianą przepisów brak decyzji spadkobiercy o przyjęciu lub odrzuceniu spadku skutkowało prostym przyjęciem spadku. Oznaczało to nieograniczoną odpowiedzialność za długi spadkowe, nawet gdy przekraczały one wartość aktywów. Aby ograniczyć tę odpowiedzialność, konieczne było terminowe złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Jednak brak reakcji spadkobierców często prowadził do przejęcia znacznego zadłużenia.

W 2015 roku wprowadzono kluczową zmianę – obecnie, w przypadku braku oświadczenia, spadek jest z mocy prawa przyjmowany z dobrodziejstwem inwentarza. Dzięki temu odpowiedzialność spadkobiercy za długi jest ograniczona do wysokości aktywów, co lepiej chroni spadkobierców przed nieświadomym przejęciem nadmiernych zobowiązań i zwiększa ich bezpieczeństwo prawne.

CO OZNACZA DZIEDZICZENIE Z DOBRODZIEJSTWEM INWENTARZA?

Dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza to rozwiązanie w polskim prawie spadkowym, które chroni spadkobierców przed nadmiernym obciążeniem długami spadkowymi. Skutkuje ono tym, że odpowiedzialność za długi spadkowe jest ograniczona do wartości aktywów pozostawionych przez spadkodawcę.

Zgodnie z art. 1031 § 2 k.c., dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza oznacza, że spadkobierca odpowiada za długi spadkowe wyłącznie do wartości aktywów spadku ustalonych w spisie inwentarza lub wykazie inwentarza. W praktyce oznacza to, że wierzyciele mogą dochodzić swoich roszczeń jedynie do wysokości wartości odziedziczonego przez spadkobiercę majątku spadkowego.

Brak oświadczenia spadkobiercy o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku w terminie (tj. w ciągu 6 miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania), skutkuje automatycznym przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Wcześniej domyślną opcją było proste przyjęcie spadku, co wiązało się z pełną odpowiedzialnością za długi spadkowe, często prowadzącą do nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania spadkodawcy.

KORZYŚCI I RYZYKO

Korzyści przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza:

- Ograniczenie odpowiedzialności za długi — spadkobierca nie odpowiada za zobowiązania spadkodawcy ponad wartość tego, co odziedziczył. Jeśli np. odziedziczy majątek wart 50 tys. zł, a długi wynoszą 100 tys. zł, to spadkobierca spłaca jedynie 50 tys. zł.
- Bezpieczeństwo prawne — domyślne przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza (po nowelizacji z 2015 r.) chroni osoby, które nieświadomie mogłyby odziedziczyć zadłużony spadek, minimalizując ryzyko osobistego bankructwa.
- Kontrola nad zobowiązaniami — spadkobierca może samodzielnie sporządzić wykaz inwentarza (czyli spis majątku i długów), co pozwala mu mieć jasny obraz sytuacji finansowej spadku.

Ryzyko przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza:

- Odpowiedzialność karna — celowe zatajenie majątku spadkowego lub podanie nieprawdziwych informacji w wykazie inwentarza może skutkować odpowiedzialnością karną,

“

Dziedziczenie z dobrodziejstwem inwentarza oznacza, że spadkobierca odpowiada za długi spadkowe wyłącznie do wartości aktywów spadku.

Po sporządzeniu spisu lub wykazu inwentarza wierzyciele spadkodawcy mogą dochodzić swoich roszczeń wyłącznie do wysokości wartości aktywów spadku.

- Konieczność sporządzenia wykazu lub spisu inwentarza — spadkobierca jest zobowiązany wykazać, co wchodzi w skład majątku spadkowego oraz jakie są długi.
- Koszty sporządzenia spisu inwentarza przez komornika — jeśli spadkobierca zdecyduje się na formalny spis inwentarza, np. w sytuacji konfliktu z innymi spadkobiercami, musi liczyć się z dodatkowymi opłatami,
- Zobowiązania w granicach aktywów — choć odpowiedzialność jest ograniczona, spadkobierca nadal musi spłacać długi do wysokości odziedziczonego majątku, co może wymagać sprzedaży niektórych składników spadku (np. nieruchomości czy cennych przedmiotów).

Choć przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza chroni przed odziedziczeniem ogromnych długów, wiąże się też z odpowiedzialnością za rzetelne rozliczenie spadku. Dlatego warto w razie wątpliwości skonsultować się z prawnikiem, aby uniknąć błędów przy sporządzaniu wykazu inwentarza i zabezpieczyć swoje interesy.

PROCEDURA

1. Złożenie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku:

- Zgodnie z art. 1015 § 1 k.c., spadkobierca ma 6 miesięcy od dnia dowiedzenia się o tytule swojego powołania do spadku (np. o śmierci spadkodawcy) na złożenie oświadczenia:

- o przyjęciu spadku wprost,
- o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza,
- o odrzuceniu spadku.

Jeśli oświadczenie nie zostanie złożone w terminie, uznaje się, że spadkobierca przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.).

2. Ustalenie składników majątku spadkowego:

Spadkobierca może wybrać:

- złożenie wniosku o sporządzenie spisu inwentarza przez komornika
- sporządzenie wykazu inwentarza samodzielnie.

3. Odpowiedzialność za długi spadkowe:

Po sporządzeniu spisu lub wykazu inwentarza wierzyciele spadkodawcy mogą dochodzić swoich roszczeń wyłącznie do wysokości wartości aktywów spadku.

SPIS INWENTARZA I WYKAZ INWENTARZA

Spis inwentarza to oficjalny dokument sporządzany przez komornika na wniosek osoby wykazującej interes prawny w ustaleniu majątku spadkowego. Spis inwentarza mogą zainicjować:

- Spadkobiercy – osoby, które dziedziczą spadek,
- Uprawnieni do zachowku – bliscy spadkodawcy tj. zstępni, małżonek lub rodzice, którzy mogą dochodzić zachowku w przypadku pominięcia ich w testamencie.
- Zapisobiercy – osoby, którym zapisano określone składniki majątku w testamencie,
- Wykonawca testamentu – osoba wyznaczona przez spadkodawcę do zarządzania spadkiem i realizacji testamentu.
- Tymczasowy przedstawiciel – ustanowiony przez sąd lub spadkobierców do zarządzania spadkiem do czasu jego podziału.
- Wierzyciel z pisemnym dowodem należności – osoba posiadająca dokument potwierdzający dług spadkodawcy, np. wyrok sądu.

Sąd wydaje postanowienie o sporządzeniu spisu inwentarza. Spis inwentarza obejmuje zarówno aktywa (np. nieruchomości, pojazdy, środki pieniężne), jak i pasywa (długi). Komornik sporządza dokument w oparciu o dane przekazane przez wnioskodawcę oraz własne ustalenia, dbając o rzetelność i zgodność z przepisami.

Wykaz inwentarza to uproszczona forma spisu inwentarza, którą spadkobierca sporządza samodzielnie, bez konieczności angażowania komornika. Wykaz ten musi być sporządzony na urzędowym formularzu. Wykaz inwentarza powinien obejmować szczegółowe informacje dotyczące składników majątku spadkowego, zarówno aktywów, jak i pasywów:

- Aktywa spadku, czyli wszystkie składniki majątku pozostawionego przez spadkodawcę, np.: nieruchomości (mieszkania, domy, działki), środki finansowe zgromadzone na rachunkach bankowych, wartościowe przedmioty (biżuteria, dzieła sztuki, pojazdy), udziały w spółkach i inne prawa majątkowe.
- Pasywa spadku, czyli wszystkie zobowiązania spadkodawcy, np.: niespłacone kredyty i pożyczki, zaległe podatki i inne zobowiązania publicznoprawne, nieuregulowane rachunki i długi wobec osób trzecich.

Spadkobierca, sporządzając wykaz inwentarza, jest zobowiązany do rzetelnego i zgodnego z rzeczywistością ujęcia wszystkich składników spadku. Zatajenie majątku lub długu może mieć poważne konsekwencje prawne. Osoba, która podaje nieprawdziwe informacje, może ponosić odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wierzycielom lub innym spadkobiercom, a także odpowiadać za fałszywe oświadczenie, co może skutkować konsekwencjami na gruncie Kodeksu karnego.

Nieodpłatna pomoc prawna, porady obywatelskie, bezpłatna mediacja

Masz pytania prawne lub potrzebujesz wsparcia obywatelskiego?
Skorzystaj z bezpłatnej pomocy!

Jak się zgłosić? ☎ Zadzwoń: 616 463 344 (poniedziałek–piątek, 7:30–20:00)
✉ Napisz: npp@um.poznan.pl

Zadanie jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.